

Bukovinian State
Medical University

ВДНЗ України «Буковинський
державний медичний університет»

Ștefan cel Mare University
of Suceava

Сучавський університет імені
Штефана чел Марє

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ СУСПІЛЬНИХ НАУК ТА ІСТОРІЇ МЕДИЦИНИ

AKTUALINI PYTANNIA SUSPILINIH
NAUK TA ISTORII MEDITSINI
(APSNIM)

CURRENT ISSUES OF SOCIAL
STUDIES AND HISTORY OF
MEDICINE

АКТУАЛЬНЫЕ ВОПРОСЫ
ОБЩЕСТВЕННЫХ НАУК
И ИСТОРИИ МЕДИЦИНЫ

ENJEUX ACTUELS DES SCIENCES
SOCIALES ET DE L'HISTOIRE DE
LA MEDECINE

Спільний українсько-румунський науковий журнал
Joint Ukrainian-Romanian scientific journal

2019, 3 (23)

<i>Журнал засновано в 2013 р. Перереєстровано 27.07.2015 р. у Міністерстві юстиції України (Свід. № 21495-11295ПП – Сер. КВ)</i>	<i>Journal started publishing in 2013 year. Re-registered in the Ministry of Justice of Ukraine 27.07.2015 p (Cert.of registr. № 21495-11295ПП – Ser. KB)</i>
<i>Журнал включено до Переліку наукових фахових видань України з історичних (Наказ МОН України № 515 від 16.05.2016р.) та філологічних наук (Наказ МОН України № 1222 від 07.10.2016 р.)</i>	<i>Journal is on the List of Scientific Professional publication of the Ministry of Education and Science of Ukraine, entitled to publish main results of dissertations in different fields of Historical sciences (order № 515 of 16.05.2016) and Philological sciences (order № 1222 of 07.10.2016)</i>

President: Dr. of Medicine, Prof. **Taras Boychuk** (Bukovinian State Medical University)

Editors-in-Chief: Dr. of History, Prof. **Stefan Purici** (Ștefan cel Mare University of Suceava)
Dr. of History, Prof. **Antoniuy Moyses** (Bukovinian State Medical University)

Executive Editors: Ph.D., Assoc. Prof. **Antonina Anistratenko**, responsible for the electronic version of the journal
Ph.D., Assoc. Prof. **Yulia Rusnak** (Bukovinian State Medical University)
Ph.D., Lecturer **Tetyana Nykyforuk** (Bukovinian State Medical University)
Ph.D., Lecturer **Harieta Mareci Sabol** (Ștefan cel Mare University of Suceava)

Editors Assistants: Ph.D., Associate Prof. **Inha Tymofijchuk** (Bukovinian State Medical University)
Ph.D., Lecturer **Vasile M. Demciuc** (Ștefan cel Mare University of Suceava)

Executive secretaries: Lecturer **Iryna Kaizer**, Lecturer **Lidia Vylka**

Responsible for the electronic version on the OJS platform and DOI identifier: **Maya Paholka**
Responsible for the Bibliographic description of the references: **Svitlana Tulevska**

INDEXING: Index Copernicus – 73,78 (2016) | Infobase Index – 2,8 (2016) | MIAR – 2,8 (2016) | SRJIF – 3,98 (2017) | JICIndex – 0,110 (2017)

Journal was registered in the international scientometric and bibliographical database **Index Copernicus**, **Directory of Open Access Journals (DOAJ)**, **Ulrichs Web**, **Erih Plus**, **Scientific Indexing Services**, **eLibrary**, **Index of Turkish Education**, **Infobase Index**, **OAJI**, **World Cat**, **Directory of Research Journals Indexing (DRJI)**, **Sherpa/Romeo**, **Scientific Journal Impact Factor (SJIF)**, **Information Matrix for the Analysis of Journals (MIAR)**, **Journals Factor (JF)**, **International Institute of organized research (I2OR)**, **Journals Impact Factor**, **International Innovative Journal Impact Factor (IIJIF)**, **Rootindexing**, **Science Research Journal Impact Factor (SRJIF)**, **JICIndex**, was published in database: **Google Scholar**, **SCIARY WorlWide Elibrary (SUA)**, **Central and Eastern European Online Library (Germany)**.

Editorial Board:**Social sciences:**

Associate Prof. **Gennadii Kazakevych**, Dr. of History, Taras Shevchenko Kyiv National University (Ukraine);
 Prof. **Michel Kerautret**, Dr. of History, Ecole des Hautes études en sciences sociales (Paris, France);
 Prof. **Zenon Kohut**, Dr. of History, Alberta University (Edmonton, Canada);
 Prof. **Oleksandr Kurochkin**, Dr. of History, M. Rylskiy Institute of Art, Folklore and Ethnology, Academy of Sciences (Kyiv, Ukraine);
 Chief Research Worker **Elisaveta Kvilincova**, Dr. of History, Institute of Cultural Heritage, Academy of Sciences (Chisinau, R. Moldova);
 Prof. **Yuri Makar**, Dr. of History, Academician of the Ukrainian Academy of History, Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University (Ukraine);
 Senior Research Associate **Paul Meerts**, Dr. of History, Institute of International Relations Clingendael (The Hague, Netherlands);
 Prof. **Olimpia Mitric**, Dr. of History, Ștefan cel Mare University of Suceava (Suceava, Romania);
 Prof. **Georghe Onișor**, Dr. of History, Ștefan cel Mare University of Suceava (Suceava, Romania);
 Associate Prof. **Florin Pintescu**, Dr. of History, Ștefan cel Mare University of Suceava (Suceava, Romania);
 Academician **Stepan Pavliuk**, Dr. of History, Director of the Institute of Ethnology, Academy of Sciences (Ukraine);
 Academician **Anna Skrypnyk**, Dr. of History, Director of the Institute of Art Studies, Folklore and Ethnology, Academy of Sciences (Kyiv, Ukraine);
 Prof. **Andrzej Wawryniuk**, Dr. of History, Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Cholmie (Poland);
 Prof. **Vitaliy Dokash**, Dr. of Philosophy, Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University (Ukraine);
 Prof. **Mychailo Marchuk**, Dr. of Philosophy, Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University (Ukraine);
 Prof. **Sorin Tudor Maxim**, Dr. of Philosophy, Ștefan cel Mare University of Suceava (Suceava, Romania);
 Prof. **Diego Sanches Mecka**, Dr. of Philosophy, National University of Distance Education (Madrid, Spain);
 Assoc. Prof. **George Neamtu**, Dr. of Philosophy, Ștefan cel Mare University of Suceava (Suceava, Romania);
 Prof. **Ivan Ostaschuk**, Dr. of Philosophy, Bukovinian State Medical University, M.P. Dragomanov National pedagogical University (Ukraine);
 Assoc. Prof. **Bogdan Popoveniuc**, Dr. of Philosophy, Ștefan cel Mare University of Suceava (Suceava, Romania);
 Assoc. Prof. **Nina Zoriy**, Ph. D. of Philosophy, Bukovinian State Medical University (Ukraine);
 Prof. **Bertrand Badiou**, Dr. Of Philology, Ecole normale supérieure (Paris, France);
 Prof. **Piotr Borek**, Dr. of Philology, Head of the Polish Philology Institute Krakiv Pedagogical University (Poland);
 Prof. **Mircea A. Diaconu**, Dr. of Philology, Ștefan cel Mare University of Suceava (Suceava, Romania);
 Assoc. Prof. **Evelina-Mezalina Graur**, Dr. of Philology, Ștefan cel Mare University of Suceava (Suceava, Romania);
 Prof. **Adam Falowski**, Dr. of Philology, Head of the East Slavic Philology Institute Jagiellonian University (Poland);
 Prof. **Roma Franko**, Dr. Of Philology, University of Saskatchewan (Canada);
 Assoc. Prof. **Simona-Aida Manolache**, Dr. of Philology, Ștefan cel Mare University of Suceava (Suceava, Romania);
 Prof. **Hanna Martynova**, Dr. of Philology, Bohdan Chmelnytskyi Cherkasy National University (Ukraine);
 Prof. **Nagy Rodica-Măriora**, Dr. of Filology, Head of the Scientific library in Ștefan cel Mare University of Suceava;
 Prof. **Antoaneta Olteanu**, Dr. of Philology, Bucharest University (Romania);
 Assoc. Prof. **Oleksandr Rak**, Ph. D. of Philology, Bukovinian State Medical University (Ukraine);
 Prof. **Nataliya Rusnak**, Dr. of Philology, Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University (Ukraine);
 Chief Research Worker **Anna-Maria Sorescu-Marinkovich**, Dr. of Philology, Balkan Institute at Serbian Academy of Sciences and Art (Belgrad);
 Assoc. Prof. **Nadia Laura Serdenciuc**, Dr. of Educational Sciences, Ștefan cel Mare University of Suceava (Suceava, Romania).

History of medicine:

Assoc. Prof. **Carmen Cornelia Bălan**, Dr. of Psychology, Ștefan cel Mare University of Suceava (Suceava, Romania);
 Prof. **Vasyl Cheban**, Dr. of Medicine, Bukovinian State Medical University (Ukraine);
 Dr. med. Dipl.-Psych, MBA, **Gerhardt Dammann**, Chief of Psychiatrische Klinik Münsterlingen and the psychiatric services Thurgau (Switzerland);
 Prof. **Alexander Fediv**, Dr. of Medicine, Bukovinian State Medical University (Ukraine);
 Prof. **Oleksandr Ivashiuk**, Dr. of Medicine, Bukovinian State Medical University (Ukraine);
 Prof. **Yuzef Podguretski**, Dr. of Psychology, Opole University (Poland);
 Prof. **Alfred Prits**, Dr. of Psychology, Pres. of World Psychology Union, Head of Psychotherapy and Psychoanalysis Institute in Vienna (Austria);
 Prof. **Viktor Tashchuk**, Dr. of Medicine, Bukovinian State Medical University (Ukraine);
 Prof. **Dmytro Tyntyuk**, Dr. of Medicine, Chisinau State University of Medicine and Pharmacy N.Testemitsu (R. Moldova);
 Prof. **Bohdan Vasylevskiy**, Dr. of Medicine, Chief of Psychosomatik Institute (Warsaw, Poland);
 Prof. **Konstantin Yetso**, Dr. of Medicine, Chisinau State University of Medicine and Pharmacy N.Testemitsu (R. Moldova).

Актуальні питання суспільних наук та історії медицини. Спільний українсько-румунський науковий журнал. Серія "Філологічні науки" || Current issues of Social studies and History of Medicine. Joint Ukrainian-Romanian scientific journal. Series Series "Philological sciences"/ Редколегія: Т. Бойчук, Ш. Пуріч, А. Мойсей. Чернівці–Сучава: БДМУ. 2019. № 3 (23). 55 с.

ISSN: 2311-9896; EISSN 2411-6181

The actual problems of world history, history of Ukraine, history of religion, ethnogenesis and traditional culture of peoples, archeology, philosophy, linguistics, literature and history of medicine are investigated in the journal. The journal is the international edition according to the sphere of extension and geography of the authors.

The publication is aimed at the higher educational institutions, academic institutes, and cultural institutions staff.

ББК 60я53+5г.я43

The journal is published in paper and electronic version with the resolution of the academic council of Higher State Educational Establishment of Ukraine "Bukovinian State Medical University" (Decision №1. Date: 29.08.2019).

The authors are responsible for the selection, accuracy of given information, citations, proper names, geographical names and other data.

Publishing: 2-4 issues a year. Languages: Ukrainian, Russian, English, French.

Address: Ukraine, 58000, Chernivtsi, Heroiv Maidanu str., 3, Department of Social Sciences and Ukrainian Studies.
 Tel.: (0372) 520871. **E-mail:** snim@bsmu.edu.ua; society@bsmu.edu.ua

The electronic version of the journal is available on the Web sites: <http://apsnim.bsmu.edu.ua>; <http://doaj.org> (Directory of Open Access Journals); <http://www.irbis-nbuv.gov.ua> (Scientific periodicals of National V. Vernadskij library web-site); <http://scholar.google.com.ua> (Google Scholar); <http://e-apsnim.bsmu.edu.ua> (OJS).

ВПЛИВ ТВОРЧОСТІ ІНШИХ УКРАЇНСЬКОМОВНИХ ТА ІНШОМОВНИХ АВТОРІВ НА ПОЕТИКУ ВІРШОВАНИХ ТВОРІВ СИДОРА ВОРОБКЕВИЧА

Тетяна НИКИФОРУК, Валерія АНДРІСЦЬ,

Вищий державний навчальний заклад України

“Буковинський державний

медичний університет”, Чернівці (Україна)

kuryluk235@ukr.net

INFLUENCE OF OTHER UKRAINIAN AND FOREIGN POETS ON THE POETICS OF POETRY WORKS BY SYDIR VOROBKEVYCH

Tetyana NYKYFORUK, Andriyets VALERIYA,

Higher State Educational Institution of Ukraine

“Bukovynian State Medical University”, Chernivtsi (Ukraine),

RESEARCHER ID: S – 7000-2016; ORCID ID:0000-0001-5365-5578

Никифоруک Татьяна, Андреец Валерия. Влияние творчества других украиноязычных и иноязычных авторов на поэтику стихотворных произведений Сидора Воробкевича. Цель исследования заключается в систематизации научных наблюдений ученых об изучении стихотворных произведений С. Воробкевича в аспекте сопоставления их с творчеством других украиноязычных и иноязычных авторов, добавлении новых наблюдений и учете количественной (выражены одной составляющей поэтики, несколькими или множественными) и хронологической (постоянные, эпизодические: в начале, в середине, в конце творческого пути) иерархии воздействий. **Методы исследования:** сравнительный, сравнительно-исторический, биографический, герменевтический метод и метод медленного чтения (метод рецептивной поэтики). Статья характеризуется несколькими аспектами **новизны:** впервые в украинском литературоведении осуществлено комплексное исследование влияния творчества других украиноязычных и иноязычных авторов на поэтику стихотворных произведений С. Воробкевича в аспекте тематики, специфики поэтического языка, включая лексику, тропику, синтаксис, генерику. К исследованиям предшественников добавлены новые наблюдения по близости формы произведений других украиноязычных и иноязычных авторов и стихов С. Воробкевича. **Выводы.** Меньшим, хотя разнообразным, было влияние других украинских (И. Котляревский, М. Шашкевич, М. Устиянович, Я. Головацкий, П. Кулиш, А. Метлинский, Ю. Федькович) и зарубежных (Т. Падур, И.-В. Гете, Гейне, В. Александри, М. Эминеску, И. Гелиады-Рэдулеску, Я. Векереску) поэтов. В контексте такого изучения творчества С. Воробкевича подтвержден тезис исследователей поэзии буковинца (всего – В. Лесина и А. Романца) о том, что он на разных этапах творчества подвергался воздействию не одного, а многих поэтов.

Ключевые слова: С. Воробкевич, генезис, поэтика, генерика, лексика, тропика, поэтический синтаксис, фоника, версификация.

Вступ. 1903 року у виданні “Літературно-науковий вісник” член редакційного комітету В. Гнатюк помістив некролог з приводу смерті Сидора Воробкевича. Автор публікації, яка, на думку Б. Мельничука, “нагадує не стільки прощальне жалібне слово, скільки літературно-критичну статтю, місцями вельми гостру”¹, висловив такі міркування щодо віршованих творів буковинця: “Багато віршів творив він під впливом або народних пісень, або інших поетів, і від того впливу полишилися навіть сліди в тих його втрахах. Але дуже рідко вони дорівнюють першотворам. Докладно це питання можна розібрати лише в окремій статті, тут вистачить лише зазначення”². Цікавим видається й уточнення: “Зрозуміло, що поет, пишучи свої вірші, не парафразував чужих, не повторював, не наслідував змісту, але окремі слова і розмір вказують прямо на цей вплив”³. При цьому автор некролога послався на О. Огоновського, який у своїй “Історії літератури руської” (1889) помітив у С. Воробкевича “сліди вправного переспіву ду-

мок Шевченкових”, водночас зауваживши, що вони залишаються оригінальними творами⁴.

Історіографія проблеми. До питання про витоки поезики віршованих творів С. Воробкевича, крім О. Огоновського та В. Гнатюка, принагідно зверталися С. Смаль-Стоцький (1887), О. Маковой (1901, 1909), М. Лозинський (1901), Ф. Погребенник (1956), В. Лесин та О. Романець (1964), П. Никоненко (1975), В. Шаблювський (1984), М. Бондар (1986), М. Івасюк (1986), П. Никоненко та М. Юрійчук (2003), Н. Шатілова (2011), Л. Кучурян (2012).

Мета дослідження полягає в систематизації наукових доробків вчених про вивчення віршованих творів С. Воробкевича в аспекті зіставлення їх із поезією інших поетів, додаванні нових спостережень та врахуванні кількісної (виражені одним складником поезики, кількома, багатьма) та хронологічної (постійні, епізодичні: на початку, в середині, у кінці творчого шляху) ієрархії впливів.

¹ Mel'nychuk B. “Literaturoznavche i chudozhnye osmyslennya postati Sydora Vorobkevycha” [Literary and artistic comprehension of the figure of Sydor Vorobkevych], Naukovyj visnyk Chernivc'kogo nacionalnogo universytetu imeni Yuriya Fed'kovycha [Scientific herald of Chernivtsi National University named after Yurie Fedkovich], Chernivci, Chernivc'kyj nac. un-t, 2012, Vyp. 585–586, Slov'yans'ka filologiya, P. 140 [in Ukrainian].

² Gnatyuk V. “Izydor Vorobkevych (Nekrolog)” [Izydor Vorobkevych. (Obituary)], L'viv's'kyj nacional'nyj visnyk [Lviv National herald], 1903, XXIV, Kn. X, P. 48 [in Ukrainian].

³ Ibidem, P. 49.

⁴ Ogonovs'kyj O. Istorija literatury rus'koyi [ukrayins'koyi] Chastyna II. Vik XIX (Poeziya. Drama) [History of literature of Russian (Ukrainian) Part II. Age XIX (Poetry, Drama)], L'viv, 1889, Fotodruk Oleksy Gorbacha, Munhen, 1991, P. 50 [in Ukrainian].

Основна частина. Вплив інших авторів на С. Воробкевича був значно менший. У перший період творчості (рідше в наступний) відчувається певна його орієнтація на поезію Т. Падури – польського поета, який також писав українською мовою і романтизував українське козацтво. Увагу буковинця привертала в першу чергу козакофільська тематика віршованих творів поляка. Досить порівняти хоча б назви деяких творів обох авторів: у Т. Падури: “Рухавка” або “Піснь козацька”; “Козак”; “Січовий”, “Запорожець”, “Кошовий”, “Низовець”, “Лісовчик”, “Лейстровий”, “Гетьмани”, “Чорноморці”, “Мазепа”, “Сірко”, “Конашевич”, “Мурашко”, “Тетеря”, “Гордієнко”, “Свірчовський”; у С. Воробкевича: “То наш танець, наш козак...”, “Ходить козак, блукаючи...”, “Мурашка”, “Нечай”, “Козак Торба”, “Козак Гарасим”, “Смерть козака”. Тематична подібність поезій обох авторів, як бачимо, очевидна. Чимало козакофільських текстів обидва поети створювали як пісні. Виразними є й текстуальні збіги. У творі С. Воробкевича “На степах” (1881), жанр якого автор визначає як “фантазію”, чітко відчуваються алюзії з Т. Шевченка (“Розрита могила”) і з Т. Падури (“Рухавка”). Наведемо по одній строфі з творів Т. Падури та С. Воробкевича:

Т. Падура:
Гей, козаче, в Божий час!
Вже голосить в церкві дзвін;
Кому справа мила з вас,
За проклятим навздогін!
Гей, козаче, на врага,
Гурра-га, гурра-га⁵.
С. Воробкевич:
Пугу! Пугу!
Ми козаки з Великого Лугу!
Січовики – Запорожці,
ми чубатії Низовці,
гей-же разом заgrimімо,
шаблюдами задзвенімо:
Гурра-га! гурра-га!
В ім'я Боже на врага!⁶

Форма цих творів неоднакова: у Т. Падури маємо 7-складовик, у С. Воробкевича – нерівноскладовий вірш із переважанням 8-складових рядків. Утім динамічний ритм та виразні змістовні перегуки надають строфам схожості. Улюблений Падури розмір – 15-складовик зі схемою 8,7,8,7 – форму, яку поет, за спостереженнями Б. Бунчука та В. Мальцева, вважав, “українською”⁷ – С. Воробкевич застосував у вірші “То наш танець, наш козак”. Наведемо першу строфу твору:

Чи є в світі красший танець,
як веселий наш козак?
Аж дивується поганець,
як танцює наш бідак.

Кожний каже: добрі люде,
нема в світі і не буде
понад танець – гей! га! га!
веселого козака⁸.

Рядки 5-8 мають ритм 8,8,7,7, але це лише авторське видозміна 15-складовика 8,7,8,7.

Відгомін “Падуриної форми” фіксуємо також в інших творах. Зокрема, шестивірш буковинця у тексті пісні “Трудись і молись” виглядає так:

І ниви тут І купця крам
Золота родить доволі;
І ремесло Топір, весло
Не знають нужди, недолі⁹.

Розмір строфи: 4,4,8,4,4,8. Цей ритм навіває уявлення про 4-складовик, утворений із графічно розчленованого 8-складовика, який характерний для чотирьох рядків Падурино епіграфа до його ж думи “Сірко” (1828): І скарби вам І славу дам Тільки ідіть За мною в світ¹⁰. Звернемо увагу на фонічну невправність у рядку “І купця крам” (UU– –). Такі ж збіги наголошені складів фіксуємо у 8-складових рядках поеми Воробкевичевої “Мурашки”: Женуть, якби коней стадо, U–U– –U–U з шерсти аркан гризе руки, –UU–U– –U гризе людські... аж до кости. U– –UUU–U Не кінець ще тої муки!¹¹ UU–U–U–U. Очевидно, такі збіги наголосів дали підстави В. Гнатюкові говорити про “хропавість” поетового вірша¹². На нашу гадку, таку ритмічну “кострубатість” буковинець міг “запозичити” в поляка, у якого вона поставала як наслідок недосконалого знання української мови, так і нехтування ним елементарних вимог фоніки¹³. У Т. Падури С. Воробкевич міг “навчитися” засилля бідних рим (не забуваймо знову ж таки про можливе посередництво М. Шашкевича, який римував: “врага” – “татара”).

Стисло скажемо про вплив М. Шашкевича. Так, у творах галичанина буковинець, звичайно ж, помітив і козакофільську тематику, і засвоєння фольклору. М. Зеров так відгукувався про поезію Шашкевича: “Можна сказати про нього, що, почавши з збирання етнографічних матеріалів, він і у своїй поезії раз у раз переробляв матеріали етнографічні”¹⁴. Дослідник наводить як “цікаве”, здійснене М. Возняком порівняння Шашкевичевого вірша “Обступлення Львова Хмельницьким” із народною піснею “А і чистім полі да близько дороги...” зі збірки Жеготи Паулі¹⁵.

Простежуємо цитування Т. Падури, а також і Шевченкові сліди. Зокрема вплив Т. Падури та Т. Шевченка на поезію М. Шашкевича добре показано в дослідженні К. Студинського “Генеза поетичних творів Маркіяна Шашкевича” (1910). Нечисленні твори М. Шашкевича стали своєрідною “програмою” розвитку окремих аспектів поезії С. Воробкевича, особливим принципом підходу до фольклорної та “іншої” авторської поезії впро-

⁵ Ukrainski poety-romantyky: Poet. tvory [Ukrainian Romantic Poets: Poetic Works], uporiad. i prymit. M. L. Honcharuka; vstup. st. M. T. Yatsenko; red. tomu M. T. Yatsenko, Kyiv: Nauk. dumka, 1987, P. 335. [in Ukrainian].

⁶ Vorobkevych I. Tvory: u 3 t. [Works], Lviv: Prosvita, 1909, Vol. 1. P. 353 [in Ukrainian].

⁷ Vorobkevych I. Tvory..., op. cit., Vol. 3, P. 93–94. [in Ukrainian].

⁸ Ibidem, P. 22.

⁹ Vorobkevych I. Tvory..., op. cit., Vol. 1. P. 6. [in Ukrainian].

¹⁰ Ukrainski poety-romantyky..., op. cit., P. 332 [in Ukrainian].

¹¹ Vorobkevych I. Tvory ..., op. cit., Vol. 1. P. 241 [in Ukrainian].

¹² Gnatyuk V. “Izidor Vorobkevych (Nekrolog)” ..., op. cit., P. 43–50 [in Ukrainian].

¹³ Bunchuk B., Maltsev V. “Virshuvannia Tymka Padury” [Poem Timur's Poem], *Na styku kultur: polskyi ta ukraïnskyi vîrs : [zb. nauk. pr.]* [At the Crossroads of Cultures: Polish and Ukrainian Poem: [Coll. Sciences.], Kyiv: Vydavnychopolihrafichnyi tsentr “Kyivskyi universytet”, 2007, P. 88 [in Ukrainian].

¹⁴ Zеров M. K. Tvory: v 2 t. [Works], Kyiv : Dnipro, 1990, T. 2, P. 128 [in Ukrainian].

¹⁵ Ibidem, P. 128 [in Ukrainian].

довж усього творчого шляху. Додатковим свідченням важливості поетичних починань М. Шашкевича для С. Воробкевича є й те, що в архіві буковинця залишилися чимало копій віршів галицького автора¹⁶.

Окремі вияви впливу І. Котляревського фіксуємо в драматичних творах С. Воробкевича. Вони, як і в автора "Наталки Полтавки", написані прозою й помережані вставними піснями. Часто це власне авторські тексти, як, наприклад, "Чабан вівці корняє...". Рідко, але трапляються текстуальні перегуки. Наприклад: І. Котляревський, "Наталка-Полтавка" (1819, 1828): Ой лихо, не Петрусь, Лице біле, чорний вус!¹⁷. С. Воробкевич, "Пан Мандатор" (1882): Мій Петро – моє добро, Срібло, злото мій Петро¹⁸. В. Лесин та О. Романець вважали, що романтична балада С. Воробкевича "Соловій-чародій" написана на рівні епігонів І. Котляревського¹⁹, однак тут йдеться не про самого поета. У ліриці С. Воробкевича можемо відчутися хіба що певні відгомони деяких пісень із "Наталки-Полтавки". Наведемо, наприклад, перші рядки пісні Наталки з п'єси І. Котляревського: Віють вітри, віють буйні, аж дерева гнуться; О, як моє болить серце, а сльози не ллються²⁰. Поезія С. Воробкевича "Клонить вітер всі тополі..." (1980) розпочинається так: Клонить вітер всі тополі, аж удвоє гнуться; рада би я веселитись, густо сльози ллються²¹. І в першому, і в другому прикладах масмо початок монологу дівчини, що сумує за своїм коханим. Наявний очевидний змістовий перегук (відмінність лише в тому, що в героїні буковинця сльози "ллються"), однаковий фольклорний паралелізм, подібний розмір – 14-складовий силабічний вірш, лише в І. Котляревського він у дистиховому варіанті – (8+6)2 з римуванням АА, а у С. Воробкевича – у катренному (8,6,8,6 з римуванням АВСВ). Одним із авторів, які ще у 50-ті роки, за словами С. Смал-Стоцького, "зворушили власну силу"²² у С. Воробкевича, був М. Устиянович. Більшість поезій цього автора, щодо форми, мали ознаки книжної силабіки, тому вони не справили визначального впливу на буковинця, орієнтованого на народнопісенні зразки. Винятком могли стати такі його твори: "Піснь опришків" – Амф 4,3,4,3; "Верховинець" – 8-складовик 4+4. Найбільше враження на буковинця мав вірш "Верховинець". Наведемо дві перші строфи твору: Верховино, світку ти наш! З верха на верх, и з бору в бір Гей, як у тебе так мило! З легкою в

серці думкою, Як ігри вод, плине ту час, В чересі кріс, в руках топір, Свобідно, шумно, весело. Буяє легінь тобою²³. Останній катрен поезії має такий вигляд: Там то бринить тромбети звук, Щобече любо сопівка; А як звіра завие гук, В чельості плоне му цівка²⁴. З ним перегукується 16-рядкова пісня з п'єси С. Воробкевича "Блудний син". Наведемо 12 рядків: Топірями до гори! Смукот, сум пропали!... Веселімся, щоб луна Неслася між скали... Топірями вдармо враз! Весіле як буде, Покажемо, що то тне Гуцул наш присюди! Як горлицев полетить Гуцулки дівчина, – Світ хороший, но нема, Як та Верховина!²⁵. У С. Воробкевича масмо катрени 7,6,7,6, інше й римування – аВсВ проти 8-складовика з римуванням аВаВ. Однак текстуальні збіги ("Верховина", "Гуцул" – "легінь", "топірці", "веселість") очевидні. У пісні Гуцулів-Стрільців з п'єси С. Воробкевича "Тнат Приблуда" – є такий куплет: Як ся гонемо за ланев, / Серденько буяє! / А як гримнемо із креса, / То аж ліс лунає²⁶. Незважаючи на іншу віршову форму (8,6,8,6, катрени, АВСВ), відгомін Устияновичевого "Верховинця" очевидний. Молодий С. Воробкевич кілька разів захоплено ("красно пише!") відгукувався про відому поему А. Могильницького "Скит Манявський"²⁷. Утім, явних ознак наслідування цього автора в буковинця не знаходимо. Лише тематично віддаленим відгомонам поема А. Могильницького є вірш С. Воробкевича "Скит Манявський" (1885). Буковинець обрав зовсім іншу форму: поліметричну конструкцію, у якій поєднано катрени Я4,3,4,3, АbAb із прозовими двовіршами молитви. Деякі дослідники вважають, що "захоплення румунськими поетами позначилося і на власній творчості С. Воробкевича". О. Романець стверджував: "У його віршах зокрема, помітний перегук з творами В. Александрі, М. Емінеску та ін."²⁸. На гадку Л. Кучурян, "вірш "Івоніка Дарій, буковинський опришок" (1790–1810) перегукується з баладою В. Александрі "Sora și hoțul" ("Сестра та злодій")²⁹. На нашу думку, шестистоповий ямб із цезурним нарощенням на один склад у поезії "Скаменілий богач" (1874) та семистоповий ямб у вірші "Вечір над ставом" (1901) міг з'явитися в С. Воробкевича під впливом румунської поезії (І. Геліаде-Редулеску, Я. Векереску). Докладніше це питання розглянемо у III і IV розділах праці. Загалом же наукова тема "Віршована творчість С. Воробкевича і румунська поезія" ще чекає на свого

¹⁶ Putivnyk po fondakh viddilu rukopysiv Instytutu literatury [A guide to the collections of the manuscripts department of the Institute of Literature], Kyiv: VTs "Spadshchyna", 1999, P. 92 [in Ukrainian].

¹⁷ Kotsiubynska M. Literatura yak mystetstvo slova. Deiakі pryntsyipy literaturnoho analizu khudozhnoi movy [Literature as the art of words. Some principles of literary analysis of artistic language], Kyiv: Nauk. dumka, 1965, P. 239 [in Ukrainian].

¹⁸ Vorobkevych I. Tvory..., op. cit., 1911, Vol. 3, P. 324 [in Ukrainian].

¹⁹ Lesyn V., Romanets O. "Sydir Vorobkevych – poet" [Sidor Vorobkevich – poet] *Vorobkevych S. Vybrani poezii [Vorobkevych S. Selected poetry]*, Kyiv: Rad. pysmennyk, 1964, P. 15 [in Ukrainian].

²⁰ Kotsiubynska M. Literatura yak mystetstvo slova..., op. cit., P. 218 [in Ukrainian].

²¹ Vorobkevych I. Tvory..., op. cit., 1909, Vol. 1, P. 194 [in Ukrainian].

²² Smal-Stotskyi S. "Izydor Vorobkevych (Iuvileina spomynka)" [Isidor Vorobkevich (Anniversary commemoration)], *Zoria [Star]*, 1887, Ch. 11. 1 (13) chervnia, P. 194.

²³ Ukrainski poety-romantyky..., op. cit., P. 434 [in Ukrainian].

²⁴ Ibidem, P. 435 [in Ukrainian].

²⁵ Vorobkevych I. Tvory..., op. cit., 1911, Vol. 3, P. 280–281 [in Ukrainian].

²⁶ Vorobkevych I. Tvory..., op. cit., 1911, Vol. 3, P. 25 [in Ukrainian].

²⁷ Materialy do istorii znosyn halychan z bukovyntsiamy y istoriia Bukovynskoi Rusi [Materials on the history of communication between the Halychyna and Bukovynians and the history of Bukovyna Rus], TsDIAU, Lviv, fond N 386, Op. 1, Sprava N 39, P. 39 [in Ukrainian].

²⁸ Romanets O. "Moldavski tvory S. Vorobkevycha" [Moldavian works by S. Vorobkevich], *Tezy dopovidei KhKhII naukovoi konferentsii [ChDK] : Sektsiia filol. nauk* [Abstracts of the 21st Scientific Conference [CDC]: Philology Section. Sciences], Chernivtsi, 1966. P. 119 [in Ukrainian].

²⁹ Kuchurian L. "Hermenevtychnyi analiz ukrainsko-rumunskykh perekladiv Sydora Vorobkevycha" [Hermeneutic analysis of Ukrainian-Romanian translations by Sidor Vorobkevich], *Naukovyi visnyk Chernivetskoho natsionalnoho universytetu imeni Yurii Fedkovycha* [Scientific Bulletin of the Yuri Fedkovych Chernivtsi National University], Chernivtsi: Chernivetskyi nats. un-t, 2012, Vyp. 585–586, Slovianska filolohiia, P. 331 [in Ukrainian].

дослідника. У першому періоді творчості, частково – у наступні, С. Воробкевич знавався впливу О. Кониського. Його увагу до цього автора привернув О. Барвінський. У листі до С. Воробкевича 5 квітня 1867 року він закликав поета: “Чи не писав би ти поезій суб’єктивних, як більша половина думок Шевченкових... Пробуйся в такій поезії?”. І зазначав: “В такому роді відзначився дуже Кониський. Зараз в першій номері “Правди” прочитаєш його гарну поезію патріотичну “Моє бажання”³⁰. У тому ж листі галицький навчитель зауважує: “Посилаю тобі дві поезійки Кониського ще не друковані. От – патріотичні суб’єктивні поезії, а метрум яке гарне!”³¹. До творчості О. Кониського критик апелював і в пізніших листах. Так, у листі до С. Воробкевича 20 травня 1867 він зауважує: “Номер шостий 91 “Правди” має дуже гарний лист Кониського – звергаю на те твою увагу – тенденційна поезія, а при тім лірична. Його ж було і в п’ятому номері – “До небоги”³². Вірші О. Кониського сподобалися буковинцям. У листі до О. Барвінського, написаному в скорботну суботу 1867 року, поет зізнається: “Думки Кониського, більше той прекрасний метрум мене дуже утішили і я не міг внутрішньому натискові і напорів опиратися і написав дещо у тім метрум”³³. С. Воробкевич мав на увазі ямбічний лад віршів у О. Кониського. Відзначимо, що після 1867 року в Буковині зростає кількість поезій з ямбічним метром. Цікаво, що 1867 року С. Воробкевич написав вірша з назвою такою ж, як і у поезії О. Кониського – “Моє бажання”. У ліричного героя С. Воробкевича бажання інше: “Лиш три краплі живущої / води я бажаю...”, щоб нею відживити “мертві руські серця”³⁴. Іншою є і форма поезії. В О. Кониського фіксуємо нестрофічний чотиристоповий ямб із довільним римуванням “під Т. Шевченка”. У С. Воробкевича наявні катрени 14-складовика 8,6,8,6 з римуванням АВСВ і типово “шевченківськими” міжрядковими і міжстрофними перенесеннями. Вкажемо і на можливе лексичне запозичення. Вірш О. Кониського “Моє бажання” розпочинається таким рядком: “Не обскурант я, що не плачу...”. Перший рядок поезії С. Воробкевича 1887 року виглядає так: “Ви критики, ви обскуранти...”. Лише цей рядок, аби підкреслити обурення і зневагу ліричного героя, поет витримав у ритмі тристопового амфібрахія. Інші рядки, як і в Кониського, мають схему чотиристопового ямба.

Висновки. Простежено вплив на поезику С. Воробкевича низки інших авторів – Т. Падури (О. Маковей), М. Шашкевича (більшість дослідників), Ю. Федьковича (М. Лозинський, В. Лесин та О. Романець, М. Івасюк, найбільше – П. Никоненко та М. Юрійчук), І. Когляревського (В. Лесин та О. Романець), М. Устияновича (С. Смаль-Стоцький, М. Івасюк), А. Могильницького (М. Івасюк), В. Александрі, М. Емінеску (М. Ласло-Куцок, О. Романець, Л. Кучурян). Міркування літературознавців попередників щодо впливу цих письменників на буковинця доповнено новими спостереженнями. Новим щодо генези поетики віршованих творів С. Воробкевича є матеріал про вплив на нього О. Кониського та румунської (І. Геліаде Редулеску та Я. Векереску) літератур. У контексті такого студіювання творчості С. Воробкевича підтверджено тезу дослідників поезії буковинця (найбільше – В. Лесина та О. Романця) про те, що він на різних етапах творчості за-

знавався впливу не одного, а багатьох поетів.

Tetyana Nykyforuk. Andriyets Valeriya. Influence of other Ukrainian and foreign poets on the poetics of poetry works by Sydir Vorobkevych. The purpose of the study is to systematize scientific developments of scientists about the study of Vorobkevych's poetic works in the aspect of their comparison with other Ukrainian (I. Kotlyarevsky, M. Shashkevych, M. Ustijanovych, Y. Golovatsky, P. Kulish, A. Metlynsky, O. Konysky) and foreign (T. Padura, Y.V. Goethe, G. Heine, V. Alexandri, M. Eminescu, I. Geliade-Redulescu, J. Vekerescu) poets and to add new observations, including quantitative (expressed by one component of poetics, several, many) and chronological (constant, occasional: at the beginning, in the middle, at the end of the creative path) hierarchy of influences. **Methods of study:** Comparative and comparative historical methods are used to reveal the influence of other Ukrainian (I. Kotlyarevsky, M. Shashkevych, M. Ustijanovych, Y. Golovatsky, P. Kulish, A. Metlynsky, O. Konysky) and foreign (T. Padura, Y.V. Goethe, G. Heine, V. Alexandri, M. Eminescu, I. Geliade-Redulescu, J. Vekerescu) poets on the poetics of Bukovynian writer. Biographical method makes it possible to find out the dependence of S. Vorobkevych's views on poetics on the life basis. The hermeneutic method and the method of slow reading (the method of receptive poetics) were practiced, aimed to reveal S. Vorobkevych artistic means, interpret his works. The article is characterized by several **aspects of novelty:** for the first time in the Ukrainian literary studies a comprehensive study of the influence of poetics of other Ukrainian and foreign poets on the poetics of poetry of S. Vorobkevych's works has been carried out in the aspect of themes, specifics in poetic language, covering vocabulary, tropics, syntaxes and generics. New observations on the proximity of the form works other Ukrainian and foreign poets and poems by S. Vorobkevych were added, completing the investigations of the predecessors. **Conclusions.** The study of S. Vorobkevych's poetic works in the aspect of their comparison with other Ukrainian (I. Kotlyarevsky, M. Shashkevych, M. Ustijanovych, Y. Golovatsky, P. Kulish, A. Metlynsky, O. Konysky) and foreign (T. Padura, Y.V. Goethe, G. Heine, V. Alexandri, M. Eminescu, I. Geliade-Redulescu, J. Vekerescu) poets reveals that the influence of other Ukrainian and foreign poets was less evident, though different. In the context of such a study of S. Vorobkevych's work, the thesis of researchers of the poetry of Bukovynian artist (most notably by V. Lesin and O. Romanets) was confirmed that he was influenced by not one, but many poets at different stages of creativity.

Key words: S. Vorobkevych, genesis, poetics, generics, vocabulary, tropics, poetic syntax, phonics, versification.

Тетяна Никіфорук – викладач кафедри суспільних наук та українознавства ВДНЗ України “Буковинський державний медичний університет”.

Tetyana Nykyforuk – is a teacher of the Department of Social Sciences and Ukrainian Studies of Higher State Educational Institution of Ukraine “Bukovynian State Medical University”.

Валерія Андрієць – викладач коледжу ВДНЗ України “Буковинський державний медичний університет”. Коло наукових інтересів: інтерактивні технології викладання української мови та літератури.

Valeriya Andriyets – is a lecturer of the College of Higher State Educational Institution of Ukraine “Bukovynian State Medical University”. Scientific research interests: interactive technologies of Ukrainian language and literature teaching.

Received: 17.08.2019

Advance Access Published: December, 2019

© T. Nykyforuk, V. Andriyets, 2019

³⁰ Materialy do istorii znosyn halychan z bukovyntsiamy ..., op. cit., P. 107 [in Ukrainian].

³¹ Ibidem, P. 109 [in Ukrainian].

³² Ibidem, P. 138 [in Ukrainian].

³³ Ibidem, P. 131.

³⁴ Vorobkevych I. Tvory..., op. cit., 1909, Vol. 1, P. 69 [in Ukrainian].